

Tři vzpomínky na Svát'u Karáska

I.

Někdy kolem roku 1977. Nahrávka na magnetofonové kazetě pořízená někde na koleně. Trochu chraplavý mužský hlas a kytara. Jakoby černošské spirituály. Tu a tam zazní angličtina, ale většinou je to hovorová čeština. Kvalita nahrávky je mizerná. Hlas se občas ztrácí, občas mu není rozumět. Ale má nesmírnou sílu, vnitřní sílu, která se místy stupňuje až v jakési volání. Hlas volajícího na poušti.

Vy silní ve víře,
v Písmu kovaný,
když začnou bít pastýře,
kde jste schovaný...

Pouštím si tu kazetu znovu a znovu. Texty už znám nazpaměť, až na ta místa, kterým na nahrávce není rozumět. Obsah písní a přesvědčivost hlasu, který je zpívá, mne ponoukají zpívat s sebou. A zpívám si je i sám, třebaže zpívat neumím. Některé zachycují atmosféru, ve které v té době žijeme, a temnou skutečnost prokládají suchým humorem.

Pavouci soukaj svý nítě,
z nich pletou pavoučí sítě,
do těch sítí zachytí tě,
pak ti budou pítí krev.

Jednou moucha potká mouchu
letos je ňák moc pavouků,
kam se moucha zakouká,
tam se pavouk potlouká.

Ale některé jsou vážné, hodně vážné.

Sejmou ti podobu, sejmou,
sejmou ti podobu, sejmou,
tvář tvou zmažou ti hlínou,

chtěj mít jen masku posmrtnou,
sejmou ti podobu, sejmou.

Tahle píseň ale začíná anglicky a anglicky taky končí. Je to blues Garyho Davise, geniálně překlopené do češtiny.

Say no to the devil, say no,
say no to the devil, say no,
devil is deceiver,
he won't treat nobody right,
say no to the devil, say no.

Začátek i konec té písně je stejný. Poselství je totéž, ale je přesazené do jiné skutečnosti a počeštěná angličtina se zvedá do strmé výše.

Sejmou tvou bystu, sejmou,
sejmou tvou bystu, sejmou,
čas už hází proti skále
ty tvý hlavy sádrový,
sejmou tvou bystu sejmou.

„Řekni ďáblu ne, ďábel je podvodník a nikoho nevede správně.“ Jak důležité bylo toto prosté varování v době pavouků! Jak důležité bylo se ho držet, aby se člověk nezaplet do jejich sítí. A jak velmi při tom pomáhalo, když vám v uších zněla tato slova, tento hlas.

Je lepší na skále život svůj mít, pamatuj.
Do štru vyrytý srdce rukou tvou
nedej smejt vodou mejdlovou,
je lepší na skále život svůj mít, pamatuj.

II.

Někdy po roce 1977. Kamarád z gymnasia – jsme vlasáči, je nás celá banda, známe se napříč třídami, školu bereme hákem, chodíme na pivo a na koncerty, půjčujeme si zakázané knihy, rozepisujeme dokumenty Charty – mi sděluje, že večer bude u Lojzy Kýhose hrát Sváťa

Karásek a Charlie Soukup. Ptám se, kde to je. Na Folimance. Sejdeme se na místě. Soukromý byt v jednom z tamějších činžáků. Předstíh plná bot a kabátů. Přívětivý hostitel zve každého přichozícího dovnitř a s úsměvem zdraví i lidi, které nezná. Ideální sešlost pro policejní šťáru a hromadný odvoz na záchytku, ale hostitel je v naprosté pohodě, nikde ani stín obav. Obývací už je plný lidí, sedí se všude, kde se dá, hlavně na zemi. Na židlích kdesi uprostřed sedí dva vlasáči a vousáči, ve srovnání s námi zelenáči už starší. Jeden je kostnatý a vyhublý s relativně hustým plnovousem, připomíná trochu fakíra. Druhý je rozložitější, s velikou hlavou a řídkými vousy na bradě, připomíná spíš taoistického mudrce. Charlie Soukup a Svát'a Karásek. Vidím je poprvé na vlastní oči. Začínají hrát. Střídají se mezi sebou. Mezi tím přicházejí další posluchači, kteří se už do pokoje ani nevejdou a postávají ve dveřích, podobně jako hostitel. Písně Svát'i Karáska znám. Z pásku. Možná ne všechny. Písně Charlieho Soukupa slyším poprvé. Jsou různé a vtipné, syrové, hrůzné.

V hlubokém stínu noci
potkal jsem kreaturu moci
ta zrůda měla lidskou tvář
já začal jsem se potit
že by mě mohla chytit
ze sna mě vzbudil vlastní pláč...

Koncert končí, ale hostitel vypouští posluchače jen postupně po jednom nebo po malých skupinkách. Abyste nebudili pozornost, říká s úsměvem. Rozcházíme se do noci.

III.

O něco později. Je léto. Svát'a Karásek prý bude hrát mimo Prahu, pod širákem, tajně. Nesmí se to profláknout, jdou po něm. Na místo jedeme vlakem a vystupujeme odpoledne kdesi na malém nádraží či zastávce. Někde u stánku s pivem popíjíme z půllitrových papírových kelímků. Postupně se objevují další máničky. Navečer se zvedáme a odcházíme do zalesněných skal. Nepamatuji si už dnes, kde přesně to bylo, nejspíš v některém z pískovcových masivů české kotliny. Stíny se dlouží. Čekáme. Přijede? Nesebrali ho cestou? Posedáváme na pařezech, na kamenech, v jehličí. Dlouhé napjaté čekání. V korunách borovic se stmívá. Pak se jako šelest větru rozšíří zpráva, že je tady. Dorazil. Zvedáme se, celé ležení se zvedá a odcházíme hlouběji do lesa a do skal. Už padla úplná tma. Pod nohy se nám pletou větve a kameny, které nevidíme, zakopáváme o ně. Konečně přicházíme do rozlehlé rozsedliny mezi vysokými skalními

stěnami. Otevírá se jako trychtýř, nad jehož okraji pohled padá do propasti nočního nebe. Usedáme na úpatí skalních stěn a hledáme, o co se zapřít, abychom nesjížděli po svahu. Kdesi pod skalním převisem usedá Svát'a Karásek s kytarou. Vidím nanejvýš jeho siluetu. Je tma. Pak do ticha noci zazní jeho kytara a po skalních stěnách se nad koruny borovic vznese jeho hlas. Stoupá až k nočnímu nebi a znásoben silou prastarého kamene naplňuje prostor bez hranic.

Plenty good room, plenty good room,
plenty good room in my father's kingdom.
Plenty good room, plenty good room,
just choose your seat and sit down.

V nebi je trůn, v nebi je trůn,
v nebi je trůn – pravdy hlavní sídlo.
V nebi je trůn, v nebi je trůn,
všem vladařům připomínej.

Nocí zaznívá jeden Svát'ův spirituál po druhém. Dělí je ticho. Každý z nich se probouzí v tichu noci, nabírá na síle a stoupá vzhůru, rozléhá se po skalách, a když dozní, ještě dlouho se ukládá v uších posluchačů.

Noc pokročila. Ještě jeden song, ten nejkrásnější, nejslavnostnější, nejradostnější.

Svatby té veselý ruch a rej
noci zní přes celou Galilej.
Máti volá na syna:
„Zůstali jsme bez vína
a to by byl svatby konec zlej.“

V Káni maj šest štoudví kamennejch,
Ježíš dal do každý vodu vlejt.
Voda v kádích zapění,
ve víno se promění,
vína dost, hej, správče, nalít dej!

...

V žití tvém dnes každá radost tvá
radost tu úplnou předjímá,
v svý smrti jen přejdeš most,
Bůh zavolá: „Další host,
novej host k nám vešel na slavnost.“

Víno tvé výborné pít mi dej.
Říká Bůh: „Jen už dnes ochutnej.
Hle kalich můj oplývá,
v něm čas se ti otvírá,
kalich můj oplývá, přijímej!“

Noční koncert ve skalách končí. Svát' a balí kytaru a ještě v noci odjíždí. Rozcházíme se do lesa, nějakou chvíli bezvýsledně hledáme místo bez hrbolů a pak se ukládáme k spánku, jak to jde. Usínáme, v uších nám zní Svát'ovy písně a ráno se rozlámaní probouzíme do slunečného jitra.

21. prosince 2020

(Texty: Svát' a Karásek, Vrata dokořán /Texty písní a básně/, Kalich: Praha 2010. Nahrávky: Svatopluk Karásek, Řekni ďáblu ne, Galén 2012/Supraphonline. Charlie Soukup, Generace, GlobusMusic 2001/YouTube.)

<https://blog.aktualne.cz/blogy/filip-karfik.php?itemid=38467>